

(Kort bemærkning).

Anna-Marie Hansen (S):

Jeg må sige til Fremskridtspartiets ordfører, at jeg er fuldstændig enig i, at ventelisterne skal afskaffes, og det må vist være en erindringsfor skydning fra Fremskridtspartiets side, når man mener, at Socialdemokratiet fastholder ventelisterne. Det er Socialdemokratiet, og det er den nuværende regering, der virkelig har investeret i og gjort en kolossal indsats for at løse venteliste-problematikken ved at bevilge flere penge osv. Det blev der ikke gjort noget ved i de ti år, de borgerlige havde regeringsmagten.

Jeg må igen sige til Venstre: Hvad er det ved de nuværende regler, der gør det umuligt at opnå det, som vi alle sammen gerne vil, nemlig at tilgodese medarbejderne i virksomhederne og tilgodese virksomhedernes behov for hurtig behandling af medarbejderne og dermed muligheden for hurtigt at komme i arbejde igen? Der er masser af muligheder i de nuværende regler, og det er dem, man skulle gå i gang med at bruge.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg skal gerne erkende, at det ikke kun er Socialdemokratiets ansvar, at vi har de uacceptable ventelister. Det er også Venstres ansvar, og det er også Det Konservative Folkeparti og den borgerlige regering i sin tid, der har et medansvar. Men Socialdemokratiet, Venstre og De Konservative havde i hvert fald flertallet sammen til at få noget gennemført.

I 1988 vedtog Folketinget en dagsorden fra Fremskridtspartiet om at afvikle ventelisterne til maksimum tre måneder. Nu skriver vi 1997, snart 1998, og hvad er sket? Ventelisterne er faktisk blevet længere og længere, og det er uanstændigt, at man gang på gang fra Socialdemokratiet skal høre de smukke ord om, at nu skal patienterne hjælpes, og nu skal ventelisterne ned.

Det har vi hørt gang på gang ved de forhandlinger, der har været med amterne, og det er ikke lykkedes. Vi har sagt: Så fyr amterne. De kan ikke administrere det. Vi må have sundhedssektoren væk fra amterne og lægge den direkte ind under sundhedsministeren og Folketinget, således at vi får det direkte ansvar. Det er en uanstændig behandling af de svage i samfundet, sådan som det foregår.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 34: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Demokratisering af folkeskolens styrelse).

Af Bruno Jerup (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 22/10 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Enhedslistens forslag til ændringer af folkeskolens styrelsesregler drejer sig for størstedelens vedkommende om spørgsmål, som Folketingets partier har taget stilling til ved vedtagelsen i juni i år af ændringer i folkeskoleloven.

Styrelsesreglerne må nu med de ajourføringer, der blev gennemført for kun fire måneder siden, have tid til at virke. Jeg mener ikke, at der er behov for at ændre styrelsesreglerne på nuværende tidspunkt, og jeg må derfor allerede også af den grund afvise Enhedslistens forslag.

Om de enkelte bestemmelser i lovforslaget vil jeg kort bemærke, at mange af dem med hensyn til deres indhold ligger tæt op ad de vedtagne nye bestemmelser. Det gælder med hensyn til skolebestyrelsens forpligtelse til at udarbejde en årsberetning og til at forelægge den for forældrekredsen. Det gælder ligeledes med hensyn til skolelederens forpligtelse til at inddrage elevrådet i spørgsmål om elevernes sikkerhed og sundhed, og endelig gælder det med hensyn til ønsket om at fremme et samarbejde mellem kommunalbestyrelsen og skolebestyrelserne.

Det sker ikke ved at gøre de fælles rådgivende organer obligatoriske, således som Enhedslisten foreslår, men ved at fastsætte en forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at afholde to årlige dialogmøder, hvis der ikke er oprettet et fælles rådgivende organ.

Derimod er der ikke sket ændringer af reglerne om skolebestyrelsens sammensætning, således som Enhedslisten ønsker det. Forældrene har fortsat flertallet, og jeg mener, at det er helt afgørende at fastholde dette. Når forældrene har 5 eller 7 repræsentanter, er baggrunden, at der er tale om en brugerbestyrelse.

Når medarbejderne har 2 repræsentanter, hænger det sammen med, at de ansatte har medindflydelse gennem de samarbejdsudvalg, som findes på de fleste skoler. Lærerguppen kan få indflydelse på principper om skolens virksomhed m.m. ved, at de gennem pædagogisk råd stiller forslag herom til skolebestyrelsen.

Jeg henleder desuden opmærksomheden på, at det er den enkelte lærer, der i samarbejde med eleverne tilrettelægger den daglige undervisning. Når eleverne ligesom lærerne har 2 repræsentanter, hænger det selvsagt sammen med, at forældremyndighedens indehavere træffer mange beslutninger også i forhold til skolen på elevernes vegne.

Der skal imidlertid ikke være tvivl om, at elevdemokratiet ligger både mig og regeringen meget på sinde, og det er baggrunden for de forslag til ungdomspolitiske initiativer, herunder vedrørende det repræsentative demokrati i uddannelsessektoren, som er iværksat. Jeg forventer i nær fremtid at komme med en redegørelse til Folketinget herom.

Foreløbig kan jeg med hensyn til folkeskolen henvise til, at der ved lovændringen fra juni i år er tillagt elevrepræsentanterne i skolebestyrelserne automatisk stemmeret. Tidligere var det op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, om eleverne skulle have stemmeret eller ej. Desuden er det nu i bekendtgørelsen fastsat, at eleverne skal have diæter m.m., hvis der ydes forældrene vederlæggelse.

Afsluttende skal jeg bemærke følgende om Enhedslistens forslag om at genindføre beboer-afstemninger om skolenedlæggelser: Reglerne om beboerafstemninger er blevet ophævet i 1990 efter et kommunalt ønske og er erstattet af regler, der på anden vis skal sikre borgernes medindflydelse på forslag om skolenedlæggelser. Baggrunden var, at navnlige det dalende

elevtal i skolerne dengang gjorde det nødvendigt at ændre skolestrukturen i mange kommuner.

Nu har situationen vendt sig, idet elevtallet i folkeskolen som bekendt er stigende. Der er derfor i de seneste år kun blevet nedlagt ganske få skoler, og sådan vil det nok også være i de kommende år. Fremgangsmåden ved skolenedlæggelser er derfor kun i meget begrænset omfang af aktuel betydning, og jeg finder derfor ikke behov for at optage forhandlinger med de kommunale organisationer om at ændre denne bestemmelse.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i et ganske udmærket hæfte, som vi har modtaget, skrevet af elev- og studenterorganisationer om demokrati i uddannelsessystemet. En meget god pjece, synes jeg, som også Danmarks Elev Organisation og Folkeskoleelevernes Landsorganisation har medvirket til at få udgivet, og derfor indeholder den også et ganske udmærket afsnit om demokrati i grundskolen.

Der er mange rigtige og fornuftige betragtninger i den pjece, og der er også forslag, som jeg mener, vi skal se nærmere på. I den forbindelse mener jeg, at vi skal afvente undervisningsministerens bebudede redegørelse. Her får vi mulighed for nærmere at drøfte konkrete ændringer, der måtte være behov for, og som vi kan samles om for at styrke demokratiet i uddannelserne.

Jeg har især hæftet mig ved pjecens indledende afsnit om demokrati i uddannelsessystemet. Her giver de unge mennesker, synes jeg, en meget god beskrivelse af, hvad demokrati er. Det er et spørgsmål om samtale, det er et spørgsmål om repræsentation, og det er et spørgsmål om medvirken. Det er virkelig gode synspunkter, som de unge mennesker har taget med der.

Og så ser jeg Enhedslistens forslag, som jeg synes er meget fikseret på alene det formelle. Når folkeskolens formålsparagraf taler om, at skolens undervisning må bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati, går det jo langt ud over, hvad der kan ligge i det formelle om elevernes repræsentation i forskellige sammenhænge. Dermed ikke være sagt, at reglerne om elevernes formelle repræsentation og indflydelse ikke har betydning. Selvfølgelig har de det, og det kom da også til udtryk, da vi i foråret ændrede folkeskoleloven på flere områder som allerede

nævnt af undervisningsministeren. Vi ændrede den på flere områder for at styrke både skolebestyrelserne og elevernes indflydelse og det arbejde, som de udfører.

En del af det foreliggende lovforslag indeholder elementer, som vi allerede har gennemført, og andre dele kan vi simpelt hen ikke støtte fra Socialdemokratiets side.

Vi mener f.eks. ikke, at forældrene skal fratages den bestemmende indflydelse, altså flertallet i skolebestyrelserne. Vi vil ikke sætte eleverne i den situation, at de kan blive tungen på vægtskålen i skolebestyrelsen i en modsætning mellem de ansatte og forældrene. Vi mener, at vi skal fastholde, at det er forældrene, der skal have flertallet, og jeg kan slet ikke følge og forstå, at Enhedslisten mener, at eleverne skal sættes i den situation.

Vi kan heller ikke støtte, at kommunalbestyrelserne skulle have svækket deres beføjelser, når det gælder skolestrukturen, nemlig spørgsmålet om nedlæggelse af skoler, sådan som Enhedslisten foreslår. Nu er det temmelig uaktuelt, for jeg tror, det vil gå den anden vej, således at kommunalbestyrelserne skal opføre skoler eller i hvert fald udvide skoler for at tage de flere elever, der kommer.

Som det fremgår, er vi altså positivt indstillet over for intentionerne, når det gælder demokrati i uddannelsen, men vi må afvise det foreliggende lovforslag.

Henning Urup (V):

Knap er blækket tørt på den ændring af folkeskolelovens styringsregler, som blev vedtaget endda enstemmigt i slutningen af sidste folketingsår, før vi nu fra Enhedslisten skal se en hel byge af forslag til ændringer på selv samme område.

Selvfølgelig er der jævnlig brug for justeringer på folkeskoleområdet, for at det danske skolesystem kan være dynamisk og tidssvarende. Men for at skolen kan være et stort og stabilt apparat, er det vigtigt, at der i perioder er arbejdsro.

I Venstre føler vi, at både lærere, forældre og elever ønsker fred til at få de eksisterende styringsregler på plads og få afprøvet dem i praksis, før et nyt sæt bringes i spil. Det er den ene side af sagen.

Den anden er, at vi i Venstre ikke kan få øje på ret meget i dette lovforslag, som kan friste os. Venstre ønsker mere indflydelse til skolebestyrelsen, som efter Venstres opfattelse primært

skal bestå af forældre, og dette forslag vil reducere forældrerepræsentantsandelen og går derfor i den stik modsatte retning.

Skal folkeskolen forblive sund og god og gerne vokse sig bedre, må forældreengagementet under ingen omstændigheder forringes inden for de økonomiske rammer, som kommunalbestyrelsen sætter.

Det fører mig videre til det andet element i dette lovforslag, der går ud på at reducere kommunalbestyrelsernes handlefrihed i forbindelse med nedlæggelse af skoler. I Venstre har vi fuld forståelse for de følelser, der knytter sig til skolen i lokalområdet, men samtidig må vi også holde os for øje, at det er kommunalbestyrelsen, der er den økonomisk bevilgende instans og samtidig er ansvarlig tilsynsmyndighed med hensyn til, at skolen lever op til folkeskolelovens intentioner.

Kommunerne må derfor have handlefrihed til at gennemføre de strukturændringer, der måtte være nødvendige for at lave en god og tidssvarende skole. Venstre kan ikke støtte lovforslaget.

Frank Dahlgaard (KF):

Folkeskolens hovedproblem er jo ikke et spørgsmål om mangel på demokrati. Folkeskolens hovedproblem er, at eleverne ikke lærer nok, at de ikke får de færdigheder og kundskaber, som man må forvente, at de skal få. Heldigvis sker der nu noget på dette område efter solidt konservativt pres. Der er sat en række initiativer i gang fra regeringens side og med støtte fra folkeskoleforligspartierne, og det er også med vores fulde opbakning.

Så til dette lovforslag. Selvfølgelig er det godt med medbestemmelse og demokrati også i folkeskolen, men demokrati er jo ikke bare afstemninger og noget med at have et flertal i forhold til nogle andre. Demokrati er for det første, at de, der deltager i det, har en viden og en indsigt i tingene.

Det næste er en debat, hvor man taler sig til rette eller i hvert fald forstår hinandens synspunkter, og endelig for det tredje skal der træffes en afgørelse, og så kan det i sidste instans blive til et eller andet kampvalg. Men jeg synes ligesom den socialdemokratiske ordfører, at dette lovforslag centrerer sig om den sidste del, nemlig om de formelle afstemningsregler ved et kampvalg.

Ifølge forslaget om skolebestyrelsens sammensætning skal eleverne have flertal, hvis jeg

har forstået det rigtigt. Jeg synes, det er forkert. Vi siger ikke, at elever og forældre har hver deres interesser. Forældrene varetager jo børnenes interesser, og forældrene lytter og hører på deres egne børn. Hvad er det for en underlig verden, der er inde i hovedet på dem, der har fremsat dette forslag? Vi tror, at som det er i dag, er der en udmærket sammensætning af skolebestyrelserne til gavn for børnene, forældrene og skolen i det hele taget.

For det andet foreslår man, at elevrådene skal styrkes, og at der skal gives bemyndigelse til undervisningsministeren, som skal pålægges at give elevråd og pædagogiske råd nogle minimumsrettigheder i forhold til skolens ledelse. Nåh ja, så skal man altså stække skolens ledelse. Vi tror ikke, det er nogen god idé, og vi tror i øvrigt, at skolens ledelse lytter til eleverne og til medarbejderne, og at man ikke skal lave en hel masse regler her. Det er unødvendigt, og det er i hvert fald fuldstændig unødvendigt alle de steder, hvor man har en god skoleledelse, og det er heldigvis en hel del steder.

For det tredje vil man præcisere skoleledernes pligt til at inddrage skolens elever i alle spørgsmål om sikkerhed og sundhed. Vores svar på det er, at det kan måske være en meget god idé. Men er der et behov for at præcisere det? Lytter enhver skoleleder og lærer ikke til eleverne, når det drejer sig om sikkerhed og sundhed? Det tror vi faktisk er tilfældet.

Så er der det med, at forældre og elevrepræsentanter skal have ret til vederlag for at deltage i demokratiet. Vi synes, det er en rigtig dårlig idé og et rigtig dårligt signal at sende til de unge mennesker, at man skal have penge for at deltage i den slags.

Så er der spørgsmålet om at gennemføre disse lokale folkeafstemninger, der skal forhindre skolenedlæggelser. Vi mener, det er forkert. Vi mener ikke, at man på den måde skal stække kommunalbestyrelsens beføjelser. Det er de demokratiske valgte kommunalbestyrelser, der sidder med det økonomiske ansvar, som skal træffe beslutningerne og også skal have mulighed for det.

Alt i alt vil vi afvise dette forslag, og med hensyn til demokrati i uddannelsessystemet vil vi i øvrigt afvente regeringens og ministerens redegørelse på det område, som vi har forventning til er et meget bedre udgangspunkt for debat end dette forslag fra Enhedslisten.

Anne Bastrup (SF):

Der er ingen tvivl om, sådan som Enhedslisten også skriver i bemærkningerne, at undervisningsministeren skal følges tæt. Undervisningsministeren kom med nogle gode udmeldinger på Sorømødet, og det skal vi naturligvis følge op, således at han ikke smutter, for der er jo ingen tvivl om, at vi har brug for demokrati, og vi har brug for, at de unge får en reel indflydelse.

Men spørgsmålet er, om det er den rigtige vej frem at genfremsætte ændringsforslag, som blev forkastet sådan cirka i maj.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at SF blandt andet støttede ændringsforslaget om folkeafstemninger i forbindelse med skolenedlæggelser, og jeg vil da heller ikke på nogen måde afvise, at det kan være en god idé med minimumsregler, for så vidt angår elevråd og pædagogisk råds rettigheder, men grundlæggende tror jeg altså, at vi skal give os tid til demokrati for at få skolebestyrelserne, som for at sige det mildt mange steder ikke fungerer optimalt, til at virke.

Vi ser alt for mange steder, at man har tømt stort set hele listen af suppleanter. Vi ser oven i købet steder, hvor listen af suppleanter ikke længere eksisterer, fordi man har tømt den, så man derfor ikke har skolebestyrelser, der er fyldt op med forældrerepræsentanter, så vi har et problem.

Men det, vi skal huske, er, at nu er skolebestyrelserne gået i gang med at rekvirere efterfølgere. De er gået i gang med en intensiv indsats for at sikre, at man nu her til marts, tror jeg, at valget finder sted, har en mulighed for at få nogle velfungerende skolebestyrelser valgt.

Teknisk tror jeg nok, det kan lade sig gøre, men demokratisk set er det for mig at se umuligt, hvis vi ændrer på reglerne nu, medmindre Enhedslisten lægger op til, at der skal komme et nyt skolebestyrelsessystem, som så skal træde ind midt i en valgperiode. Jeg har i og for sig lidt svært ved at gennemskue den stringente tankegang, der ligger bag at komme med lovforslaget nu. Jeg kan godt forstå, at Enhedslisten er træt af, at mange af disse forslag er blevet nedstemt i maj måned, men sådan er livet somme tider.

Der er nogle af de elementer, som Enhedslisten nu kommer med i lovforslaget, som jeg har lidt svært ved at forstå. Jeg vil enormt gerne have en forklaring på, hvad forskellen er på den foreslåede § 45, stk. 5, om inddragelse af elever

i forbindelse med sikkerhed og sundhed på skolen, og så den nugældende paragraf. Der er et eller andet med, at elevrådet, hvis det eksisterer, skal inddrages.

Der er i hvert fald nogle formuleringssænderinger, men jeg forstår simpelt hen ikke den juridiske forskel på den foreslåede og den gennemførte bestemmelse. Der er jo ingen tvivl om, at skolelederen efter den gældende lovgivning, som trådte i kraft den 1. august, har en forpligtelse til at inddrage elever i skolens sikkerhed og sundhed. Det lægges der også op til i bestemmelsen, så det står jeg lidt uforstående over for.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

På mange måder er det et interessant lovforslag, som Enhedslisten har fremsat. Tankerne om demokrati og medindflydelse i folkeskolen er noget, som ligger Det Radikale Venstre meget på sinde, og et spørgsmål, som vi løbende arbejder med. Demokratiet skal vi værne om, udvikle og give mulighed for at gro.

Meget af det, som Enhedslisten foreslår, er dog noget, som stort set er tilgodeset med de ændringer af folkeskoleloven, som vi vedtog i slutningen af sidste folketingssamling. Her vedtog vi nemlig at ændre styrelsesreglerne, og de vedtagne ændringer må have mere end fire måneder at virke i, før vi igen går ind og ændrer på loven.

Hvad angår ændringerne i elevrådenes arbejde, som Det Radikale Venstre også tillægger stor vægt, vil vi se på det i forbindelse med undervisningsministerens redegørelse om demokratiet i uddannelsessektoren.

Det Radikale Venstre kan på den baggrund ikke støtte lovforslaget.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg skal sige meget kort, at når man lige læser forslaget hurtigt igennem, synes jeg, der er mange fornuftige intentioner i det. Men som ministeren sagde, er der faktisk mange elementer i det, der ligger i forslaget, der allerede er opfyldt. Måske går det lidt mere i detaljer og vil regulere mere ned i det mindste hjørne af systemet. Det kan jeg ikke se, at der er grund til. For eksempel med hensyn til sammensætningen af skolebestyrelserne må jeg helt klart sige, at jeg synes, sammensætningen som sådan er fornuftig, som den ligger i dag.

Jeg må også sige, at det med, at skoleledelserne ikke skulle lytte så meget til f.eks. elevre-

præsentanter, for det ligger der faktisk i dette forslag, ikke er min opfattelse med mit kendskab til skolerne i min egen kommune, som jeg også kender som kommunalbestyrelsesmedlem. Jeg synes, de fungerer helt optimalt, hvad det angår.

Med hensyn til at der skal være en pligt til at inddrage eleverne angående sikkerheden og sundheden, mener jeg faktisk også, som en tidligere ordfører sagde, at det fungerer i dag. Enhver leder med respekt for sig selv vil altid helt automatisk tage eleverne med på råd, og det vil man også som lærer.

Så var der det med vederlaget. Hvis det er sådan, at skolebestyrelsen får vederlag, er der jo, som ministeren også sagde, ingen forskel, uanset om man er elev, eller hvad man er.

Med hensyn til lokale folkeafstemninger er det naturligvis noget, som Fremskridtspartiet altid har hyldet. Jeg må sige, at når det drejer sig om nedlæggelse af skoler, synes vi, det er helt o.k. med en folkeafstemning, så jeg er ikke enig med den konservative ordfører i, at når man har en demokratisk valgt kommunalbestyrelse, må det være den, der i de næste fire år bare kan køre derudad. Jeg mener helt klart, at hvis man mener noget med det nære demokrati også i lokalsamfundene, hvilket jo specielt er tilfældet med skolenedlæggelser, bør man have disse folkeafstemninger.

Man bør lytte til, hvad den enkelte borger også helt ude i lokalsamfundet mener om nedlæggelse af skoler. Fremskridtspartiet hylder det princip at spørge befolkningen mest muligt også i de enkelte kommuner og også vedrørende skolenedlæggelser, så det punkt i lovforslaget er altså et stort plus set fra Fremskridtspartiets side.

Jeg må sige, som andre ordførere har sagt, at vi selvfølgelig venter spændt på ministerens redegørelse på dette felt, og så vil vi prøve at tage udgangspunkt i den. Jeg vil på nuværende tidspunkt sige, at vi naturligvis ikke kan støtte dette lovforslag.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg må desværre bedrøve Enhedslisten med, at Dansk Folkeparti ikke kan støtte det foreliggende lovforslag.

Jeg vil godt tage fat i et par enkelte dele og sige til Enhedslistens ordfører for at få det skåret helt ud i pap, at når vi i vores folketingsgruppe læser dette forslag, er der altså enighed i Enhedslisten om, at der i skolebestyrelsen skal

sidde tre fra forældrene, tre fra skolens personale og tre fra personalet, altså tre plus tre plus tre. Det vil så faktisk i realiteten sige, at eleverne og de ansatte på skolen fuldstændig kan bestemme over foretagendet, og de kan også vælge formanden.

Det må være helt i strid med de nærdemokratiske principper, som jeg troede, Enhedslisten gjorde sig til talsmand for, nemlig at forældrene skulle være i centrum. De får allernådigst lov til at få tre pladser i en ny skolebestyrelse, hvis det står til Enhedslisten, ifølge det forslag, der ligger her.

Jeg kunne godt tænkte mig at spørge, om de tanker er skabt på et tidspunkt, hvor man ikke tænkte helt klart, eller er det noget, man virkelig mener? Jeg kunne godt lide at få en helt præcis forklaring på, hvorfor Enhedslisten har den opfattelse, at forældrene helt skal sættes ud på et sidespor i dansk skolepolitik. Det er i hvert fald ikke tanker, som vi kan støtte.

Så vil jeg sige om det med skolenedlæggelserne, at jeg synes, de nuværende bestemmelser ikke er så tossede, men jeg kan godt se, at det, der lægges op til i forslaget, præcis er en gennemførelse af de gamle regler, som vi havde, og som altså blev afskaffet. Umiddelbart kan jeg ikke støtte, at vi ændrer i det.

Jeg har da respekt for det synspunkt, at man synes, at forældrene skulle have en større indflydelse på, om man kan nedlægge en skole, men man har allerede gennem de nuværende bestemmelser visse muligheder for at komme med på banen. Jeg tror, det var ministeren, der i sit indlæg sagde, at der faktisk i øjeblikket ikke er tale om nogen form for skolenedlæggelser, så det pågældende punkt er ikke særlig aktuelt. Hvis man stod over for en hel lavine af skolenedlæggelser, var det måske en lidt anden situation.

Jeg må bedrøve Enhedslistens ordfører med, at Dansk Folkeparti ikke kan støtte det foreliggende forslag, så bedre held næste gang.

Formanden:

Så er det hr. Bruno Jerup som ordfører for forslagsstillerne.

Bruno Jerup (EL):

Nu er bedrøvelsen ikke så voldsom, fordi jeg ikke kan få hr. Nødgaards opbakning. Det overlever jeg såmænd nok.

Hvis vi ser på dette lovforslag, er formålet med det selvfølgelig at forbedre demokratiet i

og omkring folkeskolen. Det har vi også skrevet i indledningen, og der er mange gode grunde og anledninger til at tage fat på det spørgsmål.

Hvis vi ser på folkeskolens formålsparagraf, hedder det, at skolens undervisning og hele dagligliv må bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati, og for Enhedslisten er demokrati i folkeskolen utrolig vigtigt. Eleverne i skolen skal ikke blot lære om demokrati i timerne, de skal leve i demokrati, hvis formålsparagraffen skal tages alvorligt.

Regeringen udsendte for nylig tre pjecer om en samlet ungdomspolitik. På overskriftsniveau er der smukke ord om demokrati, men når man kommer ned i teksten, siver demokratiet væk mellem fingrene. Den flotte overskrift »Handlingsplan for demokrati i skole og uddannelse« bliver til tre initiativer: lidt penge til uddannelsessøgende, der vil arbejde for, at de nuværende indflydelseskanaler bruges bedst muligt, en redegørelse til Folketinget om de nuværende regler og endelig etablering af et internationalt akademi for uddannelse og demokrati, hvor det officielle Danmark kan prale af de store landvindinger på området. Det er efter vores opfattelse et lidt tyndt udgangspunkt.

En lang række elev- og studenterorganisationer lige fra Danmarks Elevorganisation over Folkeskoleelevernes Landsorganisation og Landssammenslutningen af Moderate Studenter til Danske Studerendes Fællesråd har, som andre har nævnt, udgivet en pjec i juli 1997, der hedder »Demokrati i uddannelsessystemet«. På trods af forskellige politiske holdninger eller andre forskelle i disse organisationer er der enighed om, at der er brug for mere demokrati i uddannelsessystemet, og den melding bør Folketinget efter vores opfattelse tage alvorligt. Det er skuffende, at spørgsmålet om demokrati stort set er ikkeeksisterende i oplægget »Folkeskolen år 2000«, som undervisningsministeren fremlagde sammen med formændene for Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening den 30. oktober i år.

Hvis vi ser på Enhedslistens konkrete forslag, indeholder det for det første en ændring af skolebestyrelsens sammensætning – det er der flere, der har hæftet sig ved, så nogle har altså læst teksten korrekt – så elever, forældre og ansatte får lige mange pladser i skolebestyrelsen, og det bliver op til skolebestyrelsen selv at vælge en formand blandt bestyrelsens medlemmer. I dag har forældrene altid flertal i skolebestyrelsen og eneret til formandsposten, og vi

foreslår reglen ændret med det klare formål at sikre, at en skolebestyrelse ikke skal være forældrenes skolebestyrelse, men bliver en skolebestyrelse for skolen, hvor de tre grupper, som er repræsenteret på skolen – de ansatte, eleverne og forældrene – i højere grad bliver tvunget til at arbejde sammen, også i skolebestyrelsen.

Det vil med andre ord sige, at forslaget er tænkt som et samarbejdsforslag. Det handler om, at man i højere grad tvinger de tre parter til at lytte til hinanden. Ingen kan få flertal mod hinanden, og alle er nødt til at lytte til hinanden, også i skolebestyrelsen. Det mener jeg vil være et kæmpe fremskridt, og vi har stor tillid til både eleverne, de ansatte og forældrene.

For det andet styrkes elevrådene gennem en bemyndigelse til undervisningsministeren, der pålægges at give elevråd og pædagogiske råd nogle minimumsrettigheder over for skolens ledelse. Det synes vi faktisk mangler i dag. Der er selvfølgelig en række steder, hvor det ikke er noget problem, hvor det altså er sådan, at skolens ledelse helt klart forvalter sin ledelsesopgave på en demokratisk og fornuftig måde. Men vi får jævnligt meldinger fra skoler rundt omkring i landet, hvor det ikke er tilfældet, og det er altså et forsøg på at stramme op på dette område.

For det tredje præciserer vi skolelederens pligt til at inddrage skole og elever i ethvert spørgsmål vedrørende elevernes sikkerhed og sundhed. Nogle har sagt – bl.a. fru Anne Bastrup fra SF – at det er det samme som det, der står i loven i forvejen, og det ville selvfølgelig være betænkeligt, hvis Enhedslisten bare skrev det af, der allerede gjaldt. Men det er selvfølgelig heller ikke sandt. Sagen er, at hvis man kigger på § 45, som ganske rigtigt blev vedtaget for nogle ganske få måneder siden, er nogle af ordene de samme; men forskellen mellem det forslag, vi har stillet, og det, der gælder i dag, er, at vi for det første vil understrege, at eleverne skal inddrages i alle spørgsmål – det står der ikke noget om i dag – og for det andet understreger vi, at de også skal inddrages de steder, hvor der ikke er elevråd. Det fremgår heller ikke klart af loven, som den ser ud i dag.

Nogle vil sige, det er en mindre ting; men for os er det en opstramning. Der er faktisk en del steder, der er en del skoler, hvor man ikke har så veldefinerede strukturer, som vi gerne ser, og vores forslag går altså ud på at sikre, at elevernes interesse også bliver varetaget her.

Lovforslaget har også til hensigt at styrke skolebestyrelsens arbejde på flere områder. Dels får forældre og elevrepræsentanter ret til vederlag og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og det synes vi er fornuftigt. Det var en diskussion, vi allerede havde for nogle måneder siden, men som det er nu, er det tilfældighederne, der afgør, om der rent faktisk bliver givet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, også til eleverne, hvoraf i hvert fald en del har erhvervsarbejde ved siden af skolen.

Man kan selvfølgelig mene, at man ikke synes, de skal have det; men vi foretrækker at forholde os til virkelighedens verden, der viser, at en stor del af eleverne har kortere eller længere arbejdstid om eftermiddagen, og derfor synes vi, det er rimeligt, at de også får mulighed for at medvirke i demokratiet.

En anden ting i forslaget er, at dels skal skolebestyrelsen ikke blot godkende skolens budget, men også skolens regnskab, og vi mener egentlig, det er ganske naturligt, fordi de to ting hænger sammen. Endelig bliver det obligatorisk for kommunen at oprette et fælles rådgivende organ for kommunens skolevæsen. Det findes allerede nogle steder, og vi synes sådan set, man bør gøre det obligatorisk.

Hvis man ser på lovforslaget, indeholder det faktisk nogle ønsker, som blev rejst af foreningerne og af Skole og Samfund i forbindelse med de ændringer, der kom i foråret. Her klarede man sagen på den måde, at ministeren skrev et længere betækningsbidrag, som blev optrykt sammen med betænkningen.

Endelig vil vi som et ekstra element genindføre muligheden for folkeafstemninger i forbindelse med problemer, der opstår, når kommuner lukker lokale folkeskoler. Nogle har sagt, at det skal kommunen bestemme, og at vi endelig ikke skal blande os i det og give forældrene en sådan ekstra demokratisk ret. Men det, man glemmer – og det er de sager, jeg i hvert fald primært tænker på – er, at mange steder fungerer folkeskolen ikke bare som et undervisningssted for eleverne. Mange steder i de mindre kommuner, f.eks. Stausø skole i Blaabjerg Kommune, fungerer den lokale folkeskole faktisk som det sted, hvor byens borgere mødes. Den bliver ikke kun brugt til undervisning, den er også et kulturelt samlingssted, den bliver brugt til både fester og kulturelle arrangementer af forskellig art, og den er også det sted, man holder politiske møder, hvis der er behov for det. Det vil sige, at i mange små samfund fungerer

den lokale folkeskole faktisk som et kulturelt samlingssted og ikke kun som et sted, hvor eleverne bliver undervist, og derfor mener vi, det er rimeligt, at også forældrene har mulighed for at stoppe lukningen.

Så vil jeg tage de enkelte ordførere, og bredt set er der jo en afvisning af forslaget, hvor stort set alle henviser til, at man ser frem til ministerens redegørelse om dette område. Nu er vi selvfølgelig nødt til som alle andre at afvente ministerens redegørelse – det er de vilkår, vi må leve med – men problemet er, at selv hvis der på grundlag af den redegørelse skal laves nogle ændringer, vil den bemærkning, undervisningsministeren selv startede med, nemlig at det ikke er hensigtsmæssigt at lave ændringer i den eksisterende struktur, fordi vi lige har lavet nogle, stadig være gældende. Det vil sige, hvis vi skal tro ministeren på hans ord, at man allerede på forhånd har låst sig fast, og at der ikke kan laves nogen som helst ændringer på grundlag af redegørelsen; men det kan muligvis være, at den politiske virkelighed vil sætte en anden dagsorden. Vi er selvfølgelig også villige til at diskutere ikrafttrædelstidspunktet for nogle af vore forslag, hvis det er det, der er det afgørende punkt; sådan skal selvfølgelig også være.

Ellers må jeg forstå det sådan, at i hvert fald ministeren og flere af ordførerne, både fra De Radikale, Socialdemokratiet og SF, er positive over for overvejelserne om udvidelsen af demokratiet, men i øvrigt ikke støtter alle og måske kun nogle få elementer i vores forslag. Hr. Frank Dahlgård har misforstået – og det har jeg sådan set redegjort for – spørgsmålet, om eleverne skal have flertal. Det har ikke været tanken, det er lige præcis meningen, at der skal være et samarbejdende organ med 3 gange 3 repræsentanter, som hr. Poul Nødgaard havde forstået helt korrekt.

Jeg vil selvfølgelig takke for, at SF i hvert fald støtter et par af elementerne: skolenedlæggelser og minimumsregler og lidt forskellige andre ting. Jeg forstår også, at hr. Jan Køpke Christensen i hvert fald støtter et enkelt element vedrørende skolenedlæggelserne, og det vil jeg også benytte lejligheden til at takke for. Men jeg jo konstatere, at der i hvert fald ikke er flertal for Enhedslistens forslag samlet set, og at vi er nødt til at afvente ministerens redegørelse og se, om der kommer nogle positive elementer i den.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 27:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af modersmålsundervisning i den danske folkeskole.

Af Jan Køpke Christensen (FP) m.fl.
(Fremsat 23/10 97).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det foreliggende beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet er, som det rigtigt oplyses, en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 65 af 20. november 1996 om, at kommunerne fritages for forpligtelsen til at tilbyde modersmålsundervisning, dog med den forskel, at man nu foreslår modersmålsundervisningen helt afskaffet.

Jeg fremførte i behandlingen af det tidligere beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet en række tungtvejende grunde til at bevare modersmålsundervisningen i folkeskolerne; men da Fremskridtspartiet åbenbart ikke – ikke fuldt ud i hvert fald – har forstået mine argumenter, vil jeg uddybe det, jeg fremførte den 27. november 1996.

For det første: En udvikling af modersmålet er i vidt omfang en forudsætning for, at børn kan lære et nyt sprog. Denne forudsætning lægger vi jo også til grund, når det gælder danske børns indlæring af fremmedsprog. For yderligere at få viden på dette område har jeg, som det givetvis også er forslagsstillerne bekendt, anmodet Danmarks Pædagogiske Institut om at belyse tosprogede børns sproglige udvikling, herunder forholdet mellem modersmålsundervisningen og tosprogede børns tilegnelse af